

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Exercitia Spiritualia Ad Mentem Et Normam D. Ignatii

Conscripta & Adaptata Usui Personarum Ecclesiasticarum Pro sacra solitudine singulis annis ineunda, & in octo vel decem dies protrahenda

Maffei, Pietro Antonio

Augsburg ; Regensburg, 1740

VD18 80488145

Consideratio de officio Episcopi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60305](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60305)

dore, vel narium mucore horridæ; illa ipsa mappa, cui Christi corpus imponitur, quod candore nives superare deberet, apparebit centone culinario nigrior: cingulum sacerdotale crebris nodis interpolatum, & colligatum, calix antiquus absterfo auro nonnisi cuprum, stannum, vel aliquid de argento ostendens; liber, ex quo missa legitur, ex antiquario Veneto, vix bene compactus, laceris & diffluis hinc inde foliis hiulcus; canon sacer autem crebro usu ita attritus, & hinc inde discerptus, ac malè conglutinatus, ut vix usui esse possit. Et hæc salvâ & illæsâ conscientia! & quantum hoc dedecus, ne dicam nefas, & scelus!

Consideratio XXI.

De officio Episcopi, cui integra diœcesis administranda est.

NON ausus fuisset calamum admovere explicando Episcopi, vel Cardinalis officio, ipsâ hujus sublimitate deterritus, nisi Purpuratorum Patrum nonnemo non tantùm stimulos, sed etiam imperia addidisset.

disset. Audendum itaque, & parendum fuit: insistam proin vestigiis D. Bernardi ad summum Pastorem Papam Eugenium scribentis, qui in quatuor partes dividens munus Episcopi, ita Eugenium alloquitur: *Quatuor tibi considerata reor: te, quæ sub te, quæ circa te, quæ supra te sunt. Lib. 2. de consid. c. 3.* Ex his quaternis officii Episcopalis partibus, prima spectat ipsum Prælatum, sive Episcopum, secunda ejus subditos; tertia ejus ministros, & adjutores, quarta DEUM, & DEI in terris Vicarium, summum Pontificem.

I. Ulteriùs nos manuducit D. Bernardus ibidem, c. 4. *consideret, quid, quis, qualis sit.* Itaque meminerit imprimis, se hominem esse aliis parem naturâ & origine, nec ex nobiliore gleba, vel limo formatum præ aliis, natum nudum, miserum, impotentem, instar omnium filiorum infelicis protoplastæ nostri Adæ, non mitratum, vel pedô aut sacrâ purpurâ insignem, nec postquam DEI providentia ad hos dignitatum apices evectus est, exuisse pristinas naturæ congenitas miseras; adhuc esse & manere se mortis fatali dominio subjectum, instar reliquorum, nec sepulchrum, vel mausolæum magnificum, in quo condetur suum cadaver, impediturum, quo minùs computrescat, & voraci vermium fami in opiparam escam cedat, non minùs quàm aliorum cadavera. Hæc erit medicina præsentissima

ad elidendum omnem in Prælati alicujus animo superbæ tumorem, & implantandam illam humilitatem & demissionem tam necessariam, quam in sua consecratione spondit, cum interrogaretur: *vis humilitatem, & patientiam in te ipso custodire?* Humilitatem, & animi modestiam præ reliquis virtutibus in his, qui præsumunt aliis, requirit sapiens: *Reverentem te posuerunt? noli extolli, sed esto in illis, quasi unus ex ipsis.* Eccli. c. 32.

Hoc ipsum nos exemplo suo docuit ipsum supremum Ecclesiæ caput Christus Iesus, non alio se ornans titulo, quam *filius hominis*, cujus vestigiis inhærens D. Petrus primus in terris Christi Vicarius Cornelium centurionem suis advolutum genibus è terra statim levavit in hæc prorumpens verba: *surgere, & ego homo sum.* act. 10. Hæc virtus præsulem reddet omnibus affabilem, benignum & amabilem; spectamus & laudamus hoc in Paulo gentium doctore, & amatore, qui de se ipso ita loquitur: *factus sum judæis tanquam judæus, infirmis infirmis, omnibus omnia.* I. ad Cor. c. 9.

Isaias Prophetico afflatus spiritu futuram fidelium Congregationem nempe Christi Ecclesiam describit sub schemate magni gregis, & vastæ caulæ, in qua ardentissimo amicitia, & pacis fœdere conjuncti, sibi blandè conviverent lupo, & agnus, tigris & caper, leo & ovis, & quod maximum est, subjungit: *puer parvulus minabit eos.* Isa'ia c. 11. deno.

denotans sacrorum pastorum, ac præfulum
huic caulæ, & Christi fidelibus præficien-
dorum animi demissionem, modestiam, &
Christianam humilitatem oculos iterum con-
jiciamus in Paulum, veri & genuini in Chri-
sti Ecclesia antistitis prototypum, ita scriben-
tem ad Thess. c. 2. *facti sumus parvuli in medio vestri.*

Nec alius modus, aut aliud medium su-
perest, quo Ecclesiarum antistites suis pro-
sint subditis, illisque vitam gratiæ & spiri-
tum Christianum inspirent, quàm ut seipsum
quasi in compendium hominis contrahant,
se parvos faciant, & parvis ultronea de-
missione se coæquent, quo solo modo &
medio olim Elias, & Eliseus puerum exani-
mem iterum vitæ restituerunt.

Consideret ulterius quis sit, nimirum
quòd sit Episcopus, & Ecclesiasticus atlas,
cujus humeris incumbit pondus, *etiam an-
gelicis humeris formidandum*, ut ait Trident.
Sess. 6. de Reform. c. 1.

Quantùm Pastor eminent supra suum gre-
gem, tantùm virtutum omnium splendore,
morum integritate, illibatâ gravitate, &
Christiana perfectione superare, & illumi-
nare debet Episcopus suos subditos; hinc
necesse est, ut sit excelsior, & aliquid plus,
quàm homo, ut sit Angelus, moribus an-
gelicis. Profectò in Apocalypsi vocantur non
homines, sed Angeli Episcopi Ephesinus,
Smirnenſis, Pergamenſis, Thyatirensis,
Philadelphienſis, & Laodicenſis: & hoc ja-

re optimo; cū juxta doctrinam communem Theologorum, Ducem suum D. Thomam sequentium 2. 2. q. 184. n. 6. & 7. Conditio sive status Episcopi sit status perfectionis longè sublimioris, quàm sit status Religiosus: & hæc causa est, ob quam Episcopo non licet dimissō pedō Monachum, vel Religiosum induere, nisi in illis, quas Innocentius III. in cap. nisi cū pridem. exponit, circumstantiis, ne transeat à statu perfectiore ad imperfectiorem.

Episcopus necesse est, ut sit lux sui populi; civitas supra montem posita; fax vel lucerna non sub modio, sed supra candelabrum posita; Pastor qui suis oviculis præeat exemplo: *ante eas vadit, & oves illum sequuntur.* Joan. c. 10. verbo; oportet Episcopum esse virtutum omnium exactum prototypon. Legatur Caput tertium Epistolæ, quam S. Paulus ad Timotheum scripsit, in qua veri Episcopi & Ecclesiastici Antistitis genuinam effigiem vivis coloribus delineatam omnibus pro speculo ob oculos ponit, clamans: *oportet Episcopum irreprehensibilem esse, omnis maculæ & defectûs expertem, & omnigenis virtutum radiis solis instar illustratum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, modestum &c.*

Hoc in speculo vultum suum attentè consideret Prælatus, & dijudicet, an reipsa talis sit, qualis esse debet, an illum sublimem perfectionis gradum attingat, quem Episcopus
 palis

palis dignitas requirit. Avertant superi, ne
 & ipsum tangat fulmen illud, quod olim
 vibratum est in Episcopum Sardicensem:
Nomen habes, quod vivas & mortuus es. Apoc. c. 3.
 Si hujus Antistitis peccatum superis tam abo-
 minabile fuit hypoerisis, uti putat Lyranus,
 hinc discat sibi ipsi non blandiri, sed per-
 suasissimum habere, illum Episcopum suo
 muneri minimè satisfacere, qui externo si-
 mulatæ virtutis cortice tectus, interno ac so-
 lido pietatis nucleo destitutus sit: aliàs tibi
 quoque, ut prædicto Episcopo Sardicensi
 à DEO exprobrari poterit ibidem: *non in-
 venio opera tua plena*; nam omnia erunt nu-
 ces cassæ, & poma Sodomitica.

Exigit D. Petrus, ut Episcopus sit gregi suo
 idæa & regula benè vivendi sine omni fu-
 co, & simulatione, *forma gregis ex animo* 1. Petr.
 c. 5. Fictio, & simulatio non fert ætatem,
 præsertim in illis, qui in sublimi gradu po-
 siti omnium exponuntur, & observantur
 oculis: solis & lunæ maculæ explorantur, &
 notantur acutissimis tubis opticis, & telesco-
 piis. Si autem externa probitatis species,
 & speciosus cortex absque interno nucleo
 nil juvat Episcopum, quid speret Episcopus,
 qui detractô etiam hoc externæ modestiæ &
 probitatis palliolô, improbitatem suam nu-
 dam exponeret suorum subditorum oculis,
 & publico scandalo? Audiatur Concilium
 Tridentinum Sess. 25. de Reform. c. 1. *Cave-
 ant, ne quid appareat à sancto instituto alienum,*

• N 5.

quod

quod simplicitatem, DEI zelum, & vanitatum contemptum non præseferat.

II. Pars altera muneris Episcopalis se extendit ad subditos, quorum aliqui sunt Clerici, & Aræ destinati, alii sæculares, & populo annumerandi. Non enumerabo singillatim, quid utrisque Episcopus præstare teneatur; perstringam potiora, & ea, quæ sunt majoris momenti, & præcipuè cavenda sunt.

Imprimis proinde curandum erit, ut neminem præproperè & inconsideratè Clero & Ecclesiasticæ militiæ adscribat, sed illos solum, qui vocantur à DEO, tanquam Aaron, Hebr. c. 5. His annumerandi non sunt, qui, ut ait S. Gregorius Lib. Moral. 23. c. 17. *sacris Ordinibus non virtutum merita, sed subsidia vitæ præsentis exquisunt.* Ne primis quidem initiet de quibus spes non est, eos ad altiores etiam suo tempore suscipiendos Ordines aptos, & dignos futuros; altioribus verò Ordinibus, qui vinculo insolubili, præsertim castitatis, suscipientes adstringunt, non consecret, & innoctet, nisi quorum vita sit illibata, & mores integri; quorum vita senectus est, ut loquitur Tridentinum Sess. 23. de Reform. c. 11. & 12. & ipsum nomen Græcum *Presbyter* indicat. Nunquam memoriâ sibi elabi sinat illud Apostoli; *manus nemini citò imposueris.* 1. Tim. c. 5. Non est in ejus potestate pro idoneo judice, eumque in sacris tribunalibus ad excipiendas fidelium sacras Confessiones

siones exponere faceret illum, qui post rigidum examen prævium à viris prudentibus, peritis & doctis judicatus, & declaratus fuit ad hoc munus ineptus, ut asinus ad lyram: & è contrario repellere ab hoc munere, & functione nefas est, qui omnium legitimorum judicum incorruptò calculò aptus & dignus inventus, & declaratus est: & sicut excedi potest in rigore, si viri doctissimi, & omni exceptione majores examini subjiciantur, ita delinqui potest nimia conniventia, si quis ad quodcunque testimonium, & leve folium commendatitiæ laudis ab omni ulteriore discussione, & accuratiore trutina mox ad sacra tribunalia promoveatur.

In reservandis, & adempta aliis inferioribus subsellii judicibus potestate, ad suum solius tribunal revocandis delictis, sive ut loquimur, casibus, ne sit nimius, cum esse debeant atrociora, & graviora crimina. *Trident. Sess. 14. de Reform. c. 7.*

Nec in ejus arbitrio est, ad paræcias, & beneficia promoveri quoscunque pro lubitu, sed solum præ aliis aptiores, & digniores; hoc requirit, & præscribit Tridentinum Sess. 24. de Reform. c. 18. Nec per digniores intelligendi sunt illi, qui non sunt indigni, quodammodo negativè, quasi Concilium solos indignos exclusos voluisset; nec eo in sensu quodammodo positivo, quasi Concilium omnes, modò re ipsa digni sint, inclu-

clusos voluerit; sed in sensu proprio, & comparativo, ita ut ex dignis inter se comparatis, illos eligat, & promoveat, qui cæteris inveniuntur digniores & aptiores. Inspiciatur, & perpendatur *Propositio 47. ab Innocentio XI. damnata.* Non tamen pro trutina ad deprehendendam majorem alicujus Candidati dignitatem vel aptitudinem assumenda est sola stemmatis vel sanguinis nobilitas, vel solùm quòd tuæ sit diœcesis, vel unice in ideo, quòd diu, & aliis diutiùs sua obsequia Ecclesiæ impenderit, sed hæc præcipuè desumenda est ex majori scientia & doctrina conjunctâ cum insigni prudentia, animorum integritate, vitæ probitate, animarum discreto zelo, & animi fortitudine. In beneficiorum distributione judicem, & iudicatorem non agat ullus inordinatus affectus, aut cœcus amor sanguinis, amicitiarum, precum, litterarum commendatitiarum, nam iniquus & mendax hic rerum æstimator, & proxeneta facillè vitrum pro adamante proponit, & indignum depingit tanquam omnibus numeris absolutum, ac præ omnibus aliis dignissimum.

Nec oneret beneficium certis pensionibus, cùm hoc sit conferendum sine diminutione, & integrum, ut *l. 3. decret. tit. 12.* præscribitur; alioquin facillè poterit evenire, ut injusta partitione unus ferat laborem, alter mercedem labori debitam.

Sæpe in aulis, vel palatiis antistitum sacrorum

rum non tam arctè clauduntur, & oppes-
sulantur portæ, ut illa non clam penetrent,
& irrepant subtilioris simoniæ mentalis,
confidentialis latrunculi, præsertim quando
sunt, qui ejusmodi Prælati sua exhibent
obsequia facellani, cooperatori, Secreta-
rii, &c. obsequia sine omni, vel cum te-
nuissimo non tam salario, quàm honorario,
ut hujus defectus subinde suppleatur, &
compensetur collatione proximè vacantis
beneficii.

Cordi & curæ habeat, ut ubi mos viger,
singulis annis celebret synodum diœcesia-
nam, & ad hanc Clerum suum convocet;
sicut etiam sub pœna suspensionis ab officio
mandatur *c. singulis annis d. 18. c. sicut olim de ac-
cusat.* Hoc ipsum renovatur, & confirmatur
à Tridentino Sess. 24. de Reform. c. 2. vel
ubi mos iste non viger, aliis visitationibus,
& inquisitionibus defectus hic emende-
tur.

Solennes, publicasque functiones Eccle-
siasticas statis diebus cum debita pompa
celebret, concionibus publicè interveniat,
ad populum ædificandum, & pusillorum
scandalum avertendum.

Alterum munus sacri antistitis non jam
ad solum Clerum, sed ad totum populum
suum se extendit. Non repeto illa, quæ
superiùs de obligatione residendi statuta &
dicta sunt: ne tamen surdis auribus prætere-
at antistes à suis oviculis abiens, justus
que.

querelas, imo & minas, quibus eum Deus iratus excipit, has paucis & obiter propono ex Propheta Ezechiele: *Disperse sunt oves meae, eo quod non esset Pastor, & factae sunt in devoracionem: erraverunt greges mei: super Pastores requiram gregem meum &c. V. pastoribus Israël &c. c. 34.* Concedit equidem Tridentinum absentiam per duos, & ad summum tres menses singulis annis, sed sat arctis circumscriptam limitibus, & limitationibus, nimirum ut hoc *aequâ ex causa fiat, & absque gregis detrimento.* Sess. 23. c. 1. Deinde monet, ut hæc absentia non incidat in tempora Adventûs, quadragesimæ, natalitiæ Christi, Paschatis, Pentecostes, & Theophoriæ: tandem adiungit pœnam privationis fructuum pro *Rea absentia*, si hæc non observentur. Ipsam tamen præsulis præsentiam minimè decet esse inertem, sed vigilem, & sollicitam in custodienda Ecclesia, & instruendis Christi fidelibus in rebus fidei, ad salutem necessariis, & doctrinâ Christianâ, memor illius quod ipsi dictum, & inculcatum fuit, cum in Episcopum inunctus, & consecratus fuit: *Accipe Evangelium, & prædica populo tibi commisso.*

Nihil magis proprium est, & incumbit Episcopis, quàm suas oviculas pascere cibo solido, verbô DEI, sanâ & Catholicâ doctrinâ; nihil magis inculcat & mandat suo Timotheo tanquam Episcopo D. Paulus, quàm ut huic suo muneri non desit. 2. ad

Tim.

Tim. c. 4. *Opus fac Evangelista, ministerium tuum imple.* Concilium Tridentinum exigit ab Episcopis Sess. 3. de Reform. c. 2. ut ipsimet Episcopi Cathedras conscendant, & suis verbum Divinum prædicent, vel si ob causam justam hoc officio ipsimet fungi non possint, alium idoneum sibi substituunt, qui tanti momenti officio rite & cum fructu fungatur.

Præterea monet Episcopos seriò, ut hoc ipsum exigant à subjectis sibi parochis, & sedulò invigilent, ne in hoc deficient, aut desides sint, ipsorum zelum excitandò, ac stimulandò tum pœnis ac censuris, si opus sit; tum propositis præmiis, & reddituum augmentò fervorem accendendò, quos, his tamen torpentibus, derivare oportebit in illos, qui horum vices agere, & lupinum torporem supplere coguntur.

Exferat suum zelum non solùm in publicis concionibus ad populum, sed etiam in privatis colloquiis intra domesticos parietes, quæ non nisi pietatem, & sanctitatem spirant; potissimum ubi de tollendis scandalis, vel extirpandis hæresibus agitur; hoc est, quod suum Timotheum docuit Apostolus his verbis: *prædica verbum, in sta opportune, importune; argue, obsecra, increpa.* Ubi suavitate nihil proficit, adhibeat serietatem, rigorem; utatur autoritate, & potestate sacri Pastoris; agat intrepidè, obviet scandalis, imperterrite oves, & ovium
tuea-

tueatur contra lupos, nec potentium iras vel minas etiam armatas formidet; sit, & se esse demonstret, quem Bernardus esse voluit Eugenium Papam, contra adulteros Joannem Bapt.; contra fornicarios Phineem; contra scandalosos, & seductores Eliam, contra avaros, & auri mancipia Elisæum, contra mendaces & fallaces Petrum, contra blasphemos Paulum.

Sed quoniam ejusmodi excessus, & scelera sæpè frequentius & audacius committuntur absente, quàm præsentem, aut vicinò Episcopò, hinc necesse est, ut in remotiora etiam loca excurrat, lustraturus & inspecturus omnia; ita non tantùm judicabat consultum sed etiam necessarium D. Paulus, ita Barnabam itineris sui socium alloquens: *Revertentes visitemus fratres per cunctas civitates.* Act. c. 15. Nomen *Episcopus* à Græcis desumptum, latinitate donatum idem sonat ac *Inspector*, cujus officium est, non tantùm à longè res suas, vel suæ curæ commissas observare, sed è propinquo accuratè propriis oculis inspicere: hinc Episcopus singulis saltem bienniis, vel trienniis suam diocesim percurrere, & lustrare tenetur ipsemet; vel si sit legitimè impeditus, per alium strenuum virum, ac vicarium.

Sic præscribit, imò ad brevius etiam tempus obstringere videtur Tridentinum Sess. 24. de Reform. c. 3. dilucidè exponens, quem in finem hæc visitationes, & sacra lustrationes.

strationes institui debeant, nempe ut hæreses in herba maturè suffocentur, & extirpentur; ut aberrantes in viam justitiæ revocentur; ut inimicitia, discordia tollantur; pax maximè inter conjuges dissidentes reducatur, & stabiliatur; ut varii abusus eradicentur; Christianis probi, & innocentes mores implantentur; ut Ecclesiæ, altaria, horum ornatus, sacra suppellex inspiciatur, & examinetur, an pia legata ad mentem fundatorum adimpleantur, aliæque obligationes executioni mandentur, & siquæ sunt alia, quæ vigili oculo, & emendatione indigeant.

Subjungit ibidem varia monita, quæ suam diocesim lustranti Episcopo observanda sunt; imprimis ut victu utatur frugali, & moderato; ne cuiquam oneri & gravium expensarum causa sit; ne plures quàm necesse sit, comites, vel famulos asciscat; ne hi munera, & congiaria, quamvis ultrò oblata accipiant; longè minùs petant, vel etiam extorqueant; qui autem hæc non observant, teneantur accepta restituere in duplum & quidem intra anni unius spatium, ab ipso Episcopo tamdiu arcendi ab ingressu Ecclesiæ, ab officio, & beneficio, donec sequatur, & fiat dicta restitutio, ita ut ab hac eos non liberet aut eximat ultronea remissio & libera cessio ipsorum donantium, cum etiamnum persistet in suo vigore Constitutio Gregorii X. lata in Concilio Lugdunen.

dunensi. c. Exigit. de censibus. quod postmodum etiam ab ipso Concilio Tridentino approbatum, & confirmatum fuit Sess. 24. de Reform. c. 3.

III. Tertia Episcopo incumbens obligatio se extendit ad ejus ministros; hos imprimis necesse est habere, deinde necesse est, eos esse bonos, & aptos ad ritè fungendum suo officio; demum necesse est eos sui officii admonere, & quæ suarum partium sint, edocere.

Itaque Episcopus, quantumvis omnibus, & præclarissimis, quæ in Episcopo desiderari possunt, dotibus videatur instructus, de se non tantum præsumat, nec tam altè sapiat, ut solus ipse nemine consultò, omnia etiam ardua negotia expedire & conficere velit, nisi & ipse mereri, & incurrere velit acerbam quidem, justissimam tamen exprobrationem, quâ Moysen omnia, nullò in laboris partem admisso, se solo administrantem, Jethro ejus socrer excepit; hinc enim ex accumulatis negotiis horum expeditio, & confectio in longum protrahebatur, moræ moris necessebantur, causæ & lites protelabantur, & differebantur, non sine populi nauseantis justo murmure, & justitiæ detrimento: *Et omnis populus prestolabatur de mane usque ad vesperam.* Exod. c. 18. Subjunctum itaque Jethro: *stulto labore consumeris, ultra vires tuas est negotium:* persuasitque Moysi, ut partitus in alios laborem, sibi servaret negotia majoris momenti, ut sic
om-

omnia facilius & citius expedirentur, simul litigantium querelæ sopirentur, & justitiæ legibus accuratius satisfaceret.

Quod alterum punctum attinet, cordi & curæ ante omnia habeat, ut sibi ministros deligat ad ea munia, quibus illos præficere statuit, aptos, & capaces; qui vices suas gerant, sive Vicarios, Consiliarios, Consistoriales, & Consistorii Præsides, Decanos Rurales, Parochos Sacellanos, Cancellarios, Secretarios, Notarios. Dotes, quibus ejusmodi ministros, quos tribunalibus præficiat, convenit esse ornatos, colliges ex mandato Moyfi à DEO dato Num. c. 11. *Quos vobis, quod senes sint populi, ac Magistri: nempe viros sibi non tantum ex aliorum narratione, & commendatione non raro fallace, ob cœcum affectum sinistrâ, sed ex propria experientia notos; ætate morumque gravitate venerabiles, judicio, intellectus perspicaciâ, ac prudentiâ conspicuos; tam sacri, quam prophani ac civilis tam communis, quam privati, ac municipalis jurisperitos, legum tam Divinarum, quam humanarum gnaros, versatos etiam in Theologicis, maxime quæ de moribus agunt. Adde illud, quod præscribitur Deuter. c. 1. Quorum conversatio probata sit: nempe ut sint viri, quorum æquitas, & probitas omnibus sit perspecta; præterea illud quod exigitur in hujusmodi ministris Exod. c. 18. *Timentes DEUM: ut DEUM semper præ oculis habeant, eumque magis, quam**

quàm omnes homines, quantumvis magnos ac potentes vereantur, & observent: in quibus sit veritas: qui sibi fucum fieri, & falsitatibus illudi non sinant, nec alios ipsi decipiant; & qui oderint avaritiam: qui se auri & argenti splendore non sinant excæcari: hinc comperens, & largum salarium ex ærario ipsis assignetur, ne hujus defectum aliunde, & injustis artibus compensare, & muneribus inhiare cogantur, & ita justitia venalis reddatur, & prostituatur plus offerenti; nam hæc excæcant oculos judicum, Eccl. c. 20. ne causæ pauperum, & oppressorum, qui judicis libram inungere, vel auri pondere in suas partes flectere non possunt, nimium protrahantur, & pejùs, id est pro affectu, non pro æquitate decidantur.

Tertium, cui Præsul Ecclesiasticus illigatur, officium est, ut suos ministros stimulet, & compellat ad fungendum suo, quod ipsis commissum est, officio, strenuè, impigrè & exactè, sanctum Regem Josaphat imitando, qui suis ministris & præfectis identidem inculcabat: *non hominis exercetis judicium, sed DEI* 2. Paral. c. 19. Officium judicis est officium non tam hominis, quàm DEI, qui tandem omnes judices, & omnia judicia ipse judicabit; *quodcunque judicaveritis, in vos redundabit.* Æquitas vel iniquitas vestrorum judiciorum ac sententiarum à vobis latarum ad severam trutinam vocata tam à DEO, quàm etiam à me, ajebat æquissimus Josaphat,

phat, justis afficietur præmiis, vel pœnis: *fit timor Domini vobiscum*: memores estote, de omnibus à vobis rationem reddendam supremo judici DEO: *cum diligentia cuncta facite*: cavete, ne ex vestra negligentia, & desidiâ litium decisio protrahatur, & diu suspendatur cum magno litigantium dispendio expensarum: *non enim apud Dominum DEUM iniquitas, nec personarum acceptio, nec cupido munerum.*

Tria insinuantur vitia judicibus summo pere vitanda: injustitia, acceptatio personarum, munerum aviditas & admissio. His non multùm dissimilia documenta, & menita impertivit Moyses sibi subjectis judicibus: *audite illos*, ait Deut. c. 1. *faciles præbete aures ad vestra tribunalia confugientibus, & quod justum est, judicate*: æquilibris semper apud vos pendeat statera justitiæ *sive civis sit, sive peregrinus*: absque omni sinistra, ac nimia propensione & affectione animi: *nulla sit personarum distantia*: omni personarum respectu sepositò: *ita magnum audietis, ut parvum*: non solùm enim acceptatio personarum locum habet, quando judex fert sententiam, sed etiam quando testes adducuntur, tabulæ proferuntur, & rationum momenta utrinque proponuntur, & ponderantur.

IV. Quartum officium, quod stringit, & obstringit Episcopum, ejus superiores respicit; hi sunt DEUS, summus Pontifex, Metropolitanus, sacra Concilia, horum

Canones, statuta, & ordinationes, DEO
debetur cultus, & amor: reliquis vene-
ratio, subjectio, & obedientia.

Primum quod attinet, perpendendum est,
Christum Dominum, antequam Petrum
Ecclesiæ suæ cum suprema potestate præsi-
ceret, prævium instituisse examen de ejus
erga se amore, ita interrogando: *diligis me,
plus his?* Joan. c. 21. S. Bernardus hanc in-
terrogationem magis dilucidans, addit:
diligis me plus quam tua? id est plus
quam tuam famam, tuum honorem, plus quam
tuas divitias? *diligis me plus quam tuos?* id est,
plus quam tuos genitores, tuos consan-
guineos, amicos? *diligis me plus quam te?*
Serm. 76. in Cant. id est, tua commoda,
tuam sanitatem, tuam vitam? Doctores,
& Patres alii adhuc aliter hanc Christi in-
terrogationem interpretantur, rati, Chri-
stum interrogasse, utrum Petrus Christum
vehementius, & ardentius amaret, quam
Christum amarent reliqui Apostoli omnes
tunc præsentis, & futuri subditi Petri tan-
quam capitis & Christi vices gesturi in ter-
râ; innuens, Pastorem, & Superiorem non
tantum gradu ac dignitate suos subditos,
sed etiam amore & charitate solidâ erga
DEUM superare debere. Petro affirman-
ti, & contestanti, se eum verè & sincerè,
ex toto corde amare, divinus Magister re-
posuit, *pascere oves meas:*

Nazianzenus hoc Christi monitum
per-

perpendens, observat, Christum non iussisse, ut Petrus se aleret, & pasceret ex suis oviculis, *scelerati enim Pastoris est dicere, lac comedam, & lanam induar meipsum pascens, non gregem.* Orat. 6. Quin ne quidem dixit Petro, pascere oves tuas, sed meas, ea de causa, ut verus, & genuinus Pastor gregem, cui præest, nunquam consideret ut suum, sed ut gregem Christi, & suæ curæ, ac vigilantia à Christo commissum, Christi que sanguine mundatum: *posuit Episcopos regere Ecclesiam DEI, quam acquisivit sanguine suo.* Act. 20. Hæc enim cogitatio gignet in eius animo castum DEI amorem, ex quo nascatur pariter castus & pius amor erga suos subditos, & oviculas à DEO sibi concreditas; hic vires suas exeret ante omnia erga Domum DEI, & persuadebit, ut DEI cultum, per cultum & decorem Ecclesiæ Cathedralis promoveat, & ab hac ad alias sibi subjectas Ecclesias progrediatur. Subinde facilius poterit exigere, ut etiam parochi suas Ecclesias conservent mundas, decenter ornatas, utensilibus sacris convenienter instructas, in quibus statò tempore & ordine sacræ functiones exactè peragantur, eliminatis omnibus sordibus; quantum autem foret piaculum, ac dedecus, ne dicam scandalum, si Cathedralis & Episcopalis Ecclesia, quæ cæterarum omnium prototypum, speculum, & norma esse debet, ipsamet tordesceret? si in ipsa squallerent altaria, pulve-

ribus obsita, aranearum telis obducta, vestes sacerdotales lineæ, & laneæ, vel byssinæ attritæ, mucidæ, laceræ?

Idipsum sentiendum de exercitiis, & functionibus sacris & Ecclesiasticis consuetis, quales sunt comprecationes publicæ & solennes, piæ processiones, sive Religiosi circuitus, psalmodiæ & cantus sacri præsertim in choro &c. ad hæc omnia non tantum hortari voce, sed longè magis facto suadere exemplo prælucere omnibus, totique suæ diœcesi præire debet Episcopus.

Summo Pontifici, suoque Metropolitano reverentiam & obedientiam, quam debet, exhibeat, nec ægrè serat, aut indignationem prodat, multo minùs persequatur, si quis ex suis subditis à suo ad altius tribunal, & superiorem judicem appellaverit, nec sententiam ab alio latam suæ contrariam carpat, aut injustitiæ arguat, & condemnet. Urgeat fortiter observationem legum Ecclesiasticarum, & ipsemet accuratè adimpleat, quæ Episcopis præscribuntur, præsertim à Concilio Tridentino; hac enim ratione omnium optimè, & efficacissimè poterit exigere à subditis sibi Clericis, & Ecclesiasticis, quin etiam sæcularibus, totoque populo; ut & ipsi diligenter præstent, quæ illis speciatim, his verò in commune mandantur, vel prohibentur. Diligenter meminerit, sibi in ejusmodi legibus dispensandi potestatem minimè competere,

petere, nec facultatem amplio-
rem, quam ipsi concedant hæc ipse leges; cum extra
omne dubium sit, *inferiorem non posse dispensare
in lege superioris.* Si tamen exigente quan-
doque necessitate, in absentia superioris,
ad quem recurri non potest, episcopia uten-
dum, & dispensandum est in ejusmodi le-
gibus, ne dispensatio sit subreptitia & illi-
cita, observanda sunt, quæ præscribuntur
à Concilio Tridentino: *causâ cognitâ, ac
summa maturitate, atque gratis: aliter dispensatio
subreptitia censeatur.* Trid. Sess. 25. de Reform.
c. 18. aliàs subditorum peccatis seipsum in-
nodabit.

Consideratio XXII.

De officio Viri Ecclesiastici ad gra-
dum Eminentem in Hierar-
chia Ecclesiastica eVecti.

Quæ hîc proponuntur, decerpta sunt
ex libello, cui titulus præfixus est: *de
Cardinalis dignitate & officio,* à P. Hieronymo
Plato S. J. ad suum dominum fratrem Fla-
minium Platum S. R. E. Cardinalem
scripto: nemo igitur miretur, vel carpat
nimiam in scribendo libertatem, memor, à

* O s *

fratris